

מציונות רמאית

לציונות אכזרית

3

קובי ניב

או (כפי שאומרים הצברים): מציונות חלקית לציונות אמיתית

אם מנסים להגדיר במה נשתנתה ישראל של היום מן של לפני שנה, קשה למצוא בדיוק את ההבדלים. לכאורה לא הביא המהפך הפוליטי שינויים של ממש, ודאי שלא בחיי היומיום. מזג האוויר נישאר אותו מזג האוויר, ועדיין חם בקיץ יותר מאשר בחורף. המשיכרות ממשיות להיות נמוכות, האינפלציה ממשיכה לדחור, וכולם ממשיכים לחיות טוב. האוטובוסים נוסעים לאותם מקומות, עוצרים באותם תחנות, ודחוסים ב"אותה מידה. העיתונים כותבים, הרדיו משדר, והטל-וויזיה מקרינה אותן סדרות. אפילו במגרשי הכדורגל ממשיכים לבעוט באותו כדור עגול ומנופח. הכל כאילו כרגיל — השמש זורחת כרגיל, השיטה פורחת כרגיל, והשוטט שוחט כרגיל. כאילו דבר לא השתנה.

אם מתעקשים, בכל זאת, למצוא את ההבדלים בין עשרים ותשע שנות שילטון תנועת העבודה ההיסטורית לבין שנת שילטון התנועה הרוויזיוניסטית החדשה, אפשר אולי בקושי למצוא שני הבדלים בולטים — האחד הוא שהיום אפשר סוף-סוף, ברוך השם, לקנות דולרים חופשי; והשני הוא שסוף-סוף ניצחנו באירוויזיון, אחרי אלפי שנים. כל השאר נישאר כאילו אותו דבר. אבל גם הבדלים אלו, חייבים להודות, אינם שינויים אמיתיים של ממש, אלא שינויים קלים של נוהל. לכאורה באמת דבר לא השתנה והכל כרגיל.

אבל בכל זאת משהו הולך ומשתנה, משהו עמוק, עמוק מכל הבחינות — עמוק בשינוי, עמוק בעוצמה, עמוק בלבבות. האידיאולוגיה המנחה תמיד את ישראל, זו המכונה ציונות, הולכת והופכת, לאט אבל בטוח, מציונות רמאית לציונות אכזרית, או, כפי שמעדיפים לומר אלו הדוגלים בשינוי הזה — מציונות חלקית, פחדנית ושקרית אנו צועדים לציונות שלמה, גאה ואמיתית.

הסימפטום הראשון של השינוי העמוק הצפוי היה דווקא בדיון טלוויזיוני אקדמי על סרט אחד בשם "חירבת חיזעה". נציגו האינטלקטואלים של השילטון הישן ניסו שוב לרמות, כרגיל, והציגו את "חירבת חיזעה" כחריג (ולכן הם תמכו בהקרנתו, כי הוא חלקיק מן האמת). אבל נציגו האינטלקטואלים של השילטון

החדש אמרו, לעומתם, את האמת — ש"חירבת חיזעה" אינו חריג, אלא האמת ההיסטורית לאמיתה (ולכן אסור להקרינו, כי הוא משרת את האויב). עד כאן היה הכל עדיין כרגיל, אלא שכאן הוסיפו נציגי השילטון החדש טיעון חדש, לפחות בפומבי, והוא שלא רק שזאת האמת, אלא שטוב שכן היה, ולא רק שטוב שכן היה, אלא כך גם צריך להמשיך. וכך נסתיים הדיון האידיאולוגי בטלוויזיה.

לא חלף זמן רב והאידיאולוגיה החלה לתת אותו תיה בשטח. ישראל פלשה ללבנון וצה"ל ביצע שם כל מיני דברים, שעל ידם ניראה "חירבת חיזעה" כאגדה תמימה לילדים בגיל הרך.

אחרי זה באו כל מיני סיפורים מהאוטונומיה המיידית, ובהם התגלו חיילי צה"ל כקלגסים גאים לכל דבר, כולל גזיזת שערות, בנוסח המוכר מהסרטים השנתיים של יום השואה. השילטון החדש פעל מהר ובי אכזריות — הוא פיטר את האלוף, בגלל שהוא רמאי, והשאיר את הקלגסים בתפקידיהם.

עכשיו בא מי שהיה מפקדו העליון של צבא ישראל, והנה חוזר על עצמו, בדיוק נמרץ, אותו הסיפור שקרה בדיון על "חירבת חיזעה". עד היום סיפרו לנו שהפצצת אזרחים או ביזה או טעויות בהודעות דובר צה"ל לא היו אלא חריגים. והנה בא מוטה גור, ומכריז בגלוי שכל אלו לא היו חריגים, אלא שיטה — שהפצצת אזרחים, ביזה ושקר הם חלק בלתי-ניפרד מפעולות צה"ל, לפחות מאז 67. זה לא חריג — אומר הרמטכ"ל לשעבר — זאת האמת ההיסטורית לאמיתה. ובפיו של הנגל במילואים גם טיעון חדש: שלא רק שכן היה, אלא שטוב שכן היה, ולא רק שטוב שכן היה, אלא שכן כך גם צריך להמשיך. (דבריו אלו של הרמטכ"ל לשעבר לא נישארו, כמובן, ללא תגובה. ברית יוצאי מרוקו מייד התרגזה על זה שמשווים אותם לערבים ומר גור כמובן התנצל.)

לכאורה אין הבדל בין שילטון המערך לבין שילטון הליכוד. שהרי כל המעשים הללו, כפי שאומר מוטה גור בעצמו, נעשו גם תחת שילטון המערך. אז מה הי הבדל?

נכון, שני השילטונות עושים את אותם הדברים בדיוק, אבל בכל זאת יש הבדל קטן — המערך התבייש במעשים אלו, ניסה להסתיר אותם, קרא להם "חריגים", שיקר ורימה כדי שלא יידעו שהוא עושה אותם. הליכוד, לעומת זאת, גאה במעשים אלו. בינתיים גם הוא מנסה קצת לרמות ולשקר, אבל אלו רק סירחי עודף מהשילטון הקודם, ולאט אבל בטוח יפסיק הליכוד לרמות ולשקר ויתגאה בגלוי ובחזונו במעשיו האכזריים.

שתי המפלגות הן מיפלגות ציוניות אמיתיות, ו"העובדה היא ששתיהן עושות בשטח את אותם הדברים בדיוק. אבל לתנועת העבודה היו, אי שם בהיסטוריה שלה, ערכים של מוסר אנושי כללי, ולכן היא ניהלה מדיניות של ציונות רמאית — פעולות אכזריות בשטח ורמאות פחדנית בתיקשורת. לתנועה הרוויזיוניסטית יש מוסר יהודי פרטי משלה, ואין לה שום בעיות היסטוריות עם מוסר אנושי כללי, ולכן היא תנהל מדיניות של ציונות אכזרית — פעולות אכזריות בשטח ואמת גאה בתיקשורת.

מבחינת המעשים האיומים בשטח, כך מסתבר, אין בינתיים שום הבדל ממשי בין תנועת העבודה לבין התנועה הרוויזיוניסטית, וההבדל הוא כאילו רק בצורת הצגת הדברים. לכאורה זהו הבדל דק, ניואנס קליל, קוצו של יוד, דבר של מה בכך. אבל זה לא כך — זהו הבדל גדול, משמעותי ועמוק.

ההבדל הקטנטנציק הזה מתבטא בכך שמי שמתבייש במה שהוא עושה ומנסה להסתיר את זה, ישתדל גם לעשות את זה פחות ופחות, כדי שלא יתפסו אותו. לעומת זאת, מי שמתגאה במה שהוא עושה ואפילו משוויץ בזה, ישתדל גם לעשות את זה יותר ויותר, כדי לזכות בפרסים וצל"שים. ההבדל הקטנטנציק הזה הוא הבדל תהומי.

אנחנו רק בתחילת תחילתה של הדרך החדשה. אבל גם הדרך החדשה הזאת היא דרך ישנה. ובדיוק כמו שהאוטובוסים ממשיכים לנסוע תמיד לאותם המקומות, כך גם תביא אותנו הדרך החדשה-ישנה הזאת אל אותה התחנה הסופית.

